

Yttrande över betänkandet, SOU 2018:35, Ett gemensamt bostadsförsörjningsansvar

Dnr 2018/273

Ärendet

I skrivelse 2018-06-01 från regeringskansliet inbjudes Markaryds kommun att lämna synpunkter på betänkandet ”Ett gemensamt bostadsförsörjningsansvar (SOU 2018:35). Yttrande skall vara Näringsdepartementet tillhanda senast 2018-09-28.

I betänkandet föreslås ett helt nytt arbetssätt där Boverket, länsstyrelserna, regionerna och kommunerna ges olika roller i syfte att få en klarare bild av bostadsbristens omfattning och skapa bättre förutsättningar för att åtgärda den. För att reglera det gemensamma arbetssättet föreslås en ny bostadsförsörjningslag.

Yttrande

Kommunstyrelsen i Markaryds kommun har ingen erinran mot förslaget om en ökad samverkan mellan berörda myndigheter för att få till stånd en bättre kartläggning och analys av behovet av tillskott av bostäder i relation till det faktiska utbudet. Det är förvisso viktigt att det finns en gemensam planeringsmodell och problembeskrivning att utgå ifrån när det gäller bostadsförsörjningen. Samtidigt bör poängteras att det föreliggande förslaget, som enbart tar sikte på fördelning av ansvar och uppgifter mellan olika samhällsorgan, ger inga omedelbara effekter för bostadsbyggandet. För att så ska kunna ske krävs dels en mera genomgripande förändring av de ekonomiska grunderna för bostadsbyggande och dels ett mera flexibelt regelverk.

Enligt förslaget till bostadsförsörjningslag ska kommunerna fortlöpande bedöma hur många och vilka typer av hushåll som inte utan samhällets stöd kommer att lösa sina bostadsbehov, bedöma behovet av tillskott av bostäder, genomföra insatser och följa upp genomförda insatser. Bedömningar och insatser ska genomföras med hänsyn till regionens analys. Kommunfullmäktige ska en gång per mandatperiod ta ställning till gjorda bedömningar och uppföljningar. Kommunens bedömning av det långsiktiga behovet av bostäder ska även komma till uttryck i översiktsplanen.

Kommunstyrelsen delar utredningens uppfattning om att det får anses givet att det ankommer på resp kommun att bedöma hur bostadsbristen ter sig lokalt. Genom lagregleringen torde dock kraven öka på insamling av underlagsmaterial, sammanställning av analyser och dokumentation av insatsbehov. För mindre kommuner med begränsade resurser kan de formella dokumentationskraven medföra relativt stora kostnader. Den i utredningen framförda uppfattningen om att Sveriges kommuner erfarenhetsmässigt har förmått skaffa sig den kunskap som behövs för att lösa en uppgift utifrån lokala förutsättningar är därvidlag en synnerligen mager kompensation.

Ur socialtjänstens perspektiv bör framhållas att de som har en svag ställning på bostadsmarknaden har fått det allt svårare att hitta bostäder som passar deras behov. Socialtjänstens uppfattning är att det är allt fler personer som vänder sig till socialtjänsten för att få hjälp med att få en bostad. Traditionellt har det varit personer som har särskilda svårigheter; till exempel personer med missbruksproblematik, personer med betalningsanmärkningar, barnfamiljer med svag ekonomi som har kunnat få hjälp med bostad. Idag är det allt fler grupper som har svårt att få ett eget kontrakt till en bostad. Även med socialtjänstens hjälp är det svårt för vissa grupper att etablera sig på bostadsmarknaden vilket gör att personer hänvisas till tillfälliga boenden även längre perioder.

Det är positivt att det i betänkandet lyfts fram hur viktigt det är att få till stånd en bättre regional samverkan, med tydliga och gemensamma definitioner av såväl resp. myndighets uppdrag, som hur det insamlade kunskapsunderlaget ska tolkas. Även om förutsättningarna inom ett län kan vara olika torde en ökad samverkan vara nödvändig. Om en funktionell regional samverkan ska etableras krävs dock säkerligen betydligt större insatser än årligen återkommande överläggningar. Både på det lokala och regionala planet är det också väsentligt att i ett tidigt skede involvera socialtjänsten i samhällsplaneringen och stärka det sociala perspektivets roll i bostadsförsörjningsplaneringen.

I övrigt har kommunstyrelsen i Markaryds kommun inga synpunkter på förslaget.

Bakgrund

Situationen för hushåll som står långt ifrån eller är nya på bostadsmarknaden har under lång tid varit ansträngd. Kommunerna har med sitt bostadsförsörjningsansvar en viktig roll för utvecklingen av bostadsbyggandet och utvecklingen på bostadsmarknaden. Regeringen gav därför i juli 2017 utredaren Hanna Wiik i uppdrag att kartlägga hur kommunerna arbetar med efterfrågan och bostadsbehoven bland grupper som har svag ställning på bostadsmarknaden och analysera

om det finns behov av fler kommunala verktyg eller förändringar i bostadsförsörjningslagen. Kommunstyrelsens arbetsutskott har 2018-02-05, § 9, yttrat sig över delbetänkandet ”En gemensam bild av bostadsbyggnadsbehovet” (SOU 2017:73).

Utredningen visar att det i kommunerna saknas en samlad bild av vilka bostadsbehov som inte tillfredsställs på marknaden. Utredningens kartläggning visar att ingen kommun gör någon samlad bedömning av skillnaden mellan det faktiska utbudet av bostäder på marknaden och det utbud som skulle ge alla hushåll en godtagbar bostad. Inte heller följs eller prognosticeras det faktiska utbudet av bostäder på bostadsmarknaden. Svaren på utredningens enkät- och intervjufrågor uppvisar heller inte några systematiska skillnader i ambition eller förmåga mellan kommunerna när det gäller att identifiera det samlade otillfredsställda behovet.

Förslaget till ny bostadsförsörjningslag föreslår följande rollfördelning:

Boverket ska enligt förslaget ta ansvar för att definiera, beskriva och kvantifiera bostadsbristen på nationell- och länsnivå. Kommunerna ska fortlöpande bedöma hur många och vilka typer av hushåll som inte utan samhällets stöd kommer att lösa sina bostadsbehov, bedöma behovet av tillskott av bostäder, genomföra insatser och följa upp genomförda insatser. Bedömningar och insatser ska genomföras med hänsyn till regionens analys. Kommunfullmäktige ska en gång per mandatperiod ta ställning till gjorda bedömningar och uppföljningar.

Regionerna ska baserat på Boverkets bedömningar analysera hur bostadsbristen utvecklas i respektive län och vilket behov av insatser från det allmänna som utvecklingen motiverar. Regionerna ska även bjuda in till ett årligt dialogmöte. På dialogmötet presenteras bl.a. regionens analys, kommunernas bedömningar och insatser samt länsstyrelsens resurser och eventuella prioriteringar för att stödja kommunala insatser.

Länsstyrelsernas roll och uppgift ska vara att ge kommunerna råd, information och följa upp att de lever upp de uppgifter som de tilldelas i lagen. Länsstyrelserna ges också möjlighet att sluta avtal med kommuner om statlig medfinansiering av insatser mot bostadsbristen.